Nobelprijsinnaar V.S. Naipaul over creolisering

door Wim Rutgers

Tussen de zinnen 'Men have to make the world for themselves' en 'It is wrong to have an ideal view of the world' beweegt zich de nieuwe roman van V.S. Naipaul, *Magic Seeds*, waarin individu en ideologie diametraal tegenover elkaar staan.

Na verhalen en romans over zijn jeugd in Trinidad en allerlei andere delen van de wereld als onder meer het zuiden van de Verenigde Staten en Afrika, na historische non-fictie- en reisverhalen naar verschillende Aziatische landen, waaronder India, en metafictioneel werk over zijn eigen schrijverschap, wendde V.S. Naipaul zich met Magic Seeds opnieuw tot India als het land van zijn voorvaderen en zijn tweede vaderland, Engeland. Maar de roman draagt een geheel ander karakter dan de vroegere reisverhalen en beschouwingen.

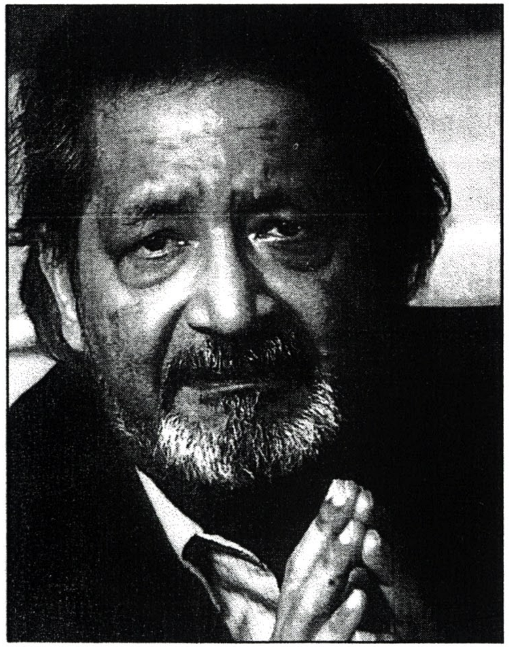

Met Magic Seeds keert V.S. Naipaul zich opnieuw tot India als het land van zijn voorvaderen

Magic Seeds is een verhaal over engagement en creativiteit, over vrijheid en binding, over escapisme, idealisme en realiteitszin, over groepssolidariteit en persoonlijkheid. Hoe vallen nog steeds bestaande kastenverschillen, raciale vooroordelen en klassentegenstellingen te overbruggen? Maar bovenal gaat Magic Seeds over creolisering. Niet over de *créolité* die het eigene benadrukt als een onveranderbaar en statisch eindproduct, maar de creolisering als een steeds voortgaand dynamisch proces van interculturele relaties. Naipaul eindigt zijn verhaal daartoe met een interraciale bruiloft in Engeland, waar wonderlijk genoeg *Aruba-Curaçao: the Band* speelt, een conhunto dat als metafoor van dit creoliseringsthema fungeert.

Someone began to sing an amplified song in a Dutch Antillean patois that no one there could have understood. I imagine music like that being played on a Dutch slave plantation in Surinam in the seventeenth or eighteenth century. Played on a Saturday or Sunday evening, to reconcile the slaves to Monday morning, and giving some visiting Dutch artist an idea for a plantation nightpiece.

De muziek blijft in de herinnering van de ruim 50-jarige hoofdpersoon hangen als symbool voor al zijn levenservaringen die in de roman beschreven worden. De muziek van de Aruba-Curaçao Band overbrugt voor de hoofdpersoon de in het verhaal verwoorde tegenstellingen tot een nieuwe creatieve synthese.

Africa, with the conical grey stone hills and Africans walking on the red paths beside the asphalt road. The burnt-out concrete houses, smoke-stained around the windows. The men in olive uniforms with caps with the red satin star, and the endless marching. The strange jail where, as on a slave ship, the prisoners lay side by side on the floor in two rows separated by a central aisle. This thing eluded him. He looked for it, through all the slave music, and in the morning all he was left with was: 'It is wrong to have an ideal view of the world.'

INHOUD

De ruim 40-jarige in India opgegroeide hoofdfiguur Willie, wiens vader een ashramschool had, trekt de wereld in. Hij woont drie jaar in Londen en vervolgens achttien jaar in Portugees Afrika waar hij trouwt met een Afrikaanse vrouw tot politieke ontwikkelingen het verblijf daar onmogelijk maken. Willie is een man die zich niet bindt.

I always had sympathy for the Africans, but I saw them from the outside. I never really found out about them. Most of the time I saw Africa through the eyes of the colonists.
I began to feel that I had thrown away my life, that what I had thought of as my luck was no such thing. I began to feel that all I was doing was living my wife's life. Het house, her land, her friends, nothing that was my own. I was always someone on the outside.

Hij gaat naar Berlijn, naar zijn zuster Sarojini die als filmproducer documentaires maakt over de armen in de Derde Wereld en die Willie verleidt tot een avontuur in India om zich daar bij de guerrilla aan te sluiten. Hij, de man die zich nooit ergens bij betrokken heeft gevoeld, laat zich zeven jaar lang verleiden tot iets waarvan hij bij voorbaat en achteraf zegt dat het een complete vergissing was.
De guerrillabeweging zegt het achtergestelde, armoedige platteland te willen bevrijden maar de revolutionairen zijn stadsmensen in goeden doen. Ze worden voorgesteld als gefrustreerd in hun studie, werk en relaties die nu via de revolutie naar manieren zoeken om hogerop te komen en te ontsnappen aan het wurgende kastensysteem. Willie heeft het door: *I have come to the wrong revolution*.
Ook hier vindt hij het gewenste engagement dus niet. Hij deserteert daarom en krijgt tien jaar gevangenisstraf die hij lang niet volledig uitzit omdat zijn zuster (goede goeroe) hem weet vrij te krijgen omdat hij ooit een boek gepubliceerd heeft en nu als pionier van de moderne Indiase literatuur bekendstaat.
Hij gaat opnieuw naar Londen en woont daar bij zijn advocaat Roger en diens vrouw Perdita (de naam alleen al) en krijgt via deze vrienden een nietszeggend baantje als redacteur bij een architectuur tijdschrift van een stinkend rijke bankier. Ook hier heeft hij dus niets zelf geregeld, hoewel hij zich had voorgenomen voortaan helemaal zelf verantwoordelijkheid voor zijn leven te willen nemen: *I must try now to be only myself. If such thing is possible*.

Behalve Willie proberen ook andere romanfiguren hun leven in eigen hand te nemen. Als de vader sterft, neemt Sarojini een tijdlang de ashram over maar ze moet besluiten de school te sluiten omdat ze zich niet kan verenigen met het syncretisme in de Afrikaanse islam. De bekende advocaat Roger lukt het niet blijvende bevredigende relaties aan te gaan, niet met zijn vrouw Perdita en evenmin met zijn byside Marian.

Willie leeft als een gast bij zijn vrouw in Afrika, bij zijn zuster in Berlijn en tenslotte bij zijn vrienden Roger en Perdita in Londen: *I have never slept in a room of my own.*
De onzekerheid van de hoofdpersoon wordt weerspiegeld in talrijke andere vaagheden in het verhaal.
Er wordt nergens ingegaan op de ideologie en de diepere motieven van de guerrillabeweging in India, de financiering ervan en de regeringsreacties. Wel bevat het verhaal opnieuw de confrontatie van de auteur met India en de armoede daar door de achterlijkheid van het kastenstelsel.
De auteur vecht zo zijn eigen literaire guerrilla in een boek dat door de stijl en structuur weer helemaal 'Naipaul' is. Het leven is te ingewikkeld om het te reduceren tot een dominant eenzijdig overheersend doel. Wat voor de mens daarom overblijft is de creatieve verwerking van alle verwarring en tegenstrijdigheid tot een nieuwe synthese zoals die in de muziek van de Aruba-Curaçao Band gevonden wordt.

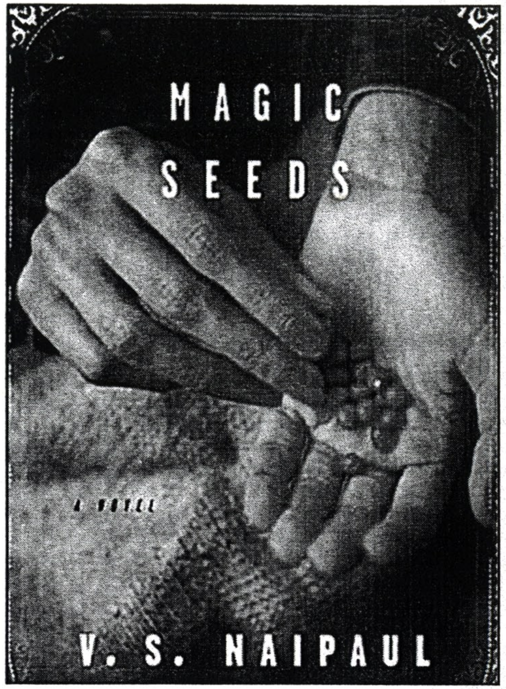

V.S. Naipaul, Magic Seeds
London: Picador
294 pagina's
ISBN 0 330 48520 2 (gebonden); 0 330 48522 9 (paperback)
www.picador.com